

Лабораторна робота № 5 з дисципліни „Інформатика та комп'ютерна техніка” для студентів I курсу спеціальності „Туризм”

Тема:

Windows 95. Вікна та дії з ними.

Мета –

Уміти користуватися об'єктом "Мій комп'ютер", панеллю задач, виконувати дії з вікнами, вимикати комп'ютер.

План

1. Вивчення об'єкта "Мій комп'ютер".
2. Дії з вікнами: відкривання, закривання, перетягування.
3. Робота з панеллю задач і контекстним меню.
4. Вимикання комп'ютера.

Теоретичні відомості

Ви починаєте вивчати операційну систему Windows 95(98). Увімкніть комп'ютер і розгляньте екран — це робочий стіл користувача. На ньому є *панель задач*, розгорнуте *каскадне меню* та підписані *піктограми*, які позначають різні об'єкти. Ми під *об'єктами* будемо вважати папки, прикладні (Word, Excel тощо) та системні (Мій комп'ютер, Кошик тощо) програми, файли документів, вікна. Поняття об'єкта і його піктограми часто будемо ототожнювати, оскільки піктограма репрезентує об'єкт.

Піктограма програми має вигляд картинки, закритої папки — Q, ярлика — картинки зі стрілкою, документа — аркуша паперу тощо.

Зверніть увагу на піктограму об'єкта "Мій комп'ютер". Цей об'єкт призначений для доступу до файлової системи і засобів керування комп'ютером.

Панель задач забезпечує швидкий доступ до програм та файлів. Вона містить кнопку Пуск, індикатори клавіатури, годинник, кнопки мінімізованих вікон тощо.

Вікно є центральним поняттям у Windows. Воно відображає зміст об'єкта . *Вікно об'єкта* (програми, папки) складається з таких основних *елементів*:

- *рядка з назвою* об'єкта і кнопками керування вікном;
- *рядка меню;*
- *робочого поля вікна.*

Необов'язковими елементами є *рядки панелей інструментів і статусу.*

Якщо у робочому полі не поміщається вся інформація, то вікно матиме горизонтальну і вертикальну *смуги прокручування* з бігунцями. Бігунці переміщують, щоб побачити усе поле.

Розміри вікна можна змінювати, а саме вікно *перетягувати* з одного місця на інше.

Для збільшення чи зменшення розмірів вікна курсор встановлюють на межі вікна або в кутку (курсор змінить вигляд), натискають на ліву клавішу миші і, не відпускаючи її, перетягують межу.

Перетягування піктограми (принцип drag-and-drop) виконують так: над нею клацають і, не відпускаючи лівої клавіші миші, перетягують курсор у потрібне місце; клавішу відпускають. Вікно перетягують, захопивши рядок з назвою.

Вікно можна розгорнути на весь екран чи закрити, якщо воно зайве. Якщо ж вікно потрібне, але воно займає на екрані надто багато місця, його мінімізують. Мінімізоване вікно набуває вигляду підписаної кнопки на панелі задач.

На екрані може бути декілька вікон програм чи папок. Їх розташовують каскадом чи поруч. Однак лише одне вікно є активним. Рядок з його назвою має інший колір, ніж відповідні рядки неактивних вікон. Щоб зробити вікно активним, треба клацнути мишею будь-де в його межах. Працюють лише з активним вікном.

Закрити вікно (і відповідну програму) можна одним із таких шести способів:

- клацнути на кнопці X;
- двічі клацнути на *системній кнопці* (вона є ліворуч у рядку заголовка вікна і має вигляд рисунка);

- клацнути на системній кнопці один раз і з отриманого меню виконати команду Закрити;
- клацнути на пункті Файл і виконати команду Закрити;
- клацнути правою кнопкою у рядку заголовка (отримаєте контекстне меню рядка) і виконати команду Закрити;
- натиснути на комбінацію клавіш Alt+F4 (закрити поточне вікно) або Shift+Alt+F4 (закрити декілька підпорядкованих вікон).

Мінімізоване вікно можна закрити одним із таких способів:

- викликати контекстне меню кнопки, клацнувши над нею правою клавішею миші, і виконати команду Закрити;
- якщо у контекстному меню панелі задач доступна команда Відмінити згортання, то виконати її. Розгорнуті вікна закрити різними способами, зокрема, комбінацією клавіш Shift+Alt+F4;
- натиснути по черзі на кнопки на панелі задач: вікна відкриваються '=> закрити їх відомими способами.

Над об'єктами чи елементами вікна визначені конкретні дії (їх вивчатимемо далі), які можна виконати різними способами, зокрема, за допомогою *контекстного меню*.

Щоб отримати контекстне меню елемента, треба клацнути над елементом правою клавішею миші.

Користувач може налаштовувати вигляд екрана (робочого столу): змінювати кольори всіх елементів вікон, добирати з меню до вподоби тло, а також вигляд рисунка основного екрана.

Окрім вікон програм і папок, є так звані *діалогові вікна* команд, які відкриваються під час роботи з командами меню.

Увівши потрібні дані, їх закривають кнопками ОК або Відмінити.

Розглянемо правила вимикання комп'ютера. Комп'ютер вимикати *відразу* не можна. Спочатку потрібно натиснути на кнопку Пуск і послідовно виконати пункти Закінчення роботи і Вимкнути або Перезавантажити. Натиснувши на комбінацію клавіш Alt+F4, Enter, процес вимикання

комп'ютера можна значно пришвидшити.

Зауваження 1. Порушення правил вимикання або самовими-кання комп'ютера внаслідок раптового зникнення живлення може призвести до неполадок у системних файлах на диску і під час наступного вмикання комп'ютера деякий час працюватиме програма ScanDisk, яка усуватиме їх.

Зауваження 2. Основні поняття і принципи роботи користувача в операційній системі Windows 98 збігаються з описаними.

Хід роботи

1. Відкрийте вікно об'єкта "Мій комп'ютер".

Двічі клацніть над його піктограмою лівою клавiшею миші.

2. Розгорніть вікно на весь екран.

3. Надайте вікну попереднього вигляду

4. Мінімізуйте вікно

5. Розгорніть мінімізоване вікно.

Клацніть над кнопкою "Мій комп'ютер" у панелі задач.

6. Закрийте вікно (|x|).

Закрити вікно можна одним з описаних способів.

7. Знову відкрийте вікно об'єкта "Мій комп'ютер".

8. Змініть розміри вікна.

Чи є у вікні смуги прокручування?

9. Зменшіть розміри вікна, щоб з'явилися смуги прокручування.

10. Поекспериментуйте зі смугами прокручування.

11. Виберіть найоптимальніший, на вашу думку, розмір вікна.

12. Активізуйте (викличте) контекстне меню робочого поля вікна.

Щоб викликати контекстне меню елемента (тут - робочого поля), треба над елементом (тут - над чистим місцем поля) клацнути правою клавiшею миші.

13. Розташуйте піктограми у вікні чотирма способами.

Є чотири способи розташування піктограм у вікні: великі, малі, список, таблиця (детально). Виберіть у контекстному меню пункт Вигляд, перейдіть у

його підменю і виберіть Великі або Список. Спостерігайте за змінами у робочому полі.

14. Виконайте пункти 12-13, щоб задати інші Три способи розташування піктограм.

Розташувавши піктограми у вигляді таблиці (пункт Таблиця), переписіть у звіт характеристики (властивості) декількох об'єктів.

15. Розташуйте піктограми, вибираючи Великі або Малі, але тепер користуйтеся засобами основного меню вікна.

Виберіть в основному меню пункт Вигляд і потрібний підпункт. Яке розташування піктограм Вам більше до вподоби? Якщо піктограм мало, то варто вибирати Великі, а якщо багато, то — Малі (або Список).

16. Увімкніть/вимкніть панель інструментів і рядок статусу вікна.

Скористайтесь відповідними командами пункту Вигляд основного меню. Вмикання/вимикання відбувається шляхом повторного виконання потрібної команди. Діючий режим позначений біля команди меню "пташкою" або кружечком. *Перерисуйте вигляд панелі у звіт. Яку інформацію містить рядок статусу ?*

17. Змініть розташування піктограм у вікні перетягуванням.

18. Відкрийте вікно диска C:, або D: або іншого. Дослідіть характеристики диска: обсяг диска, а також обсяг у байтах і відсотках вільного місця на диску.

Щоб відкрити вікно диска, двічі клацніть мишею на його піктограмі. Дослідіть властивості диска, викликавши його контекстне меню. Для цього клацніть правою клавішею миші на чистому полі і виберіть пункт Властивості. *Які об'єкти є у вікні? Перепишіть назви трьох папок і двох файлів у звіт. Закрийте діалогове вікно.*

19. Відкрийте будь-яку папку, що є на диску.

Переписіть назви чотирьох об'єктів у звіт і зазначте чи це папка, файл або інше. Закрийте папку.

20. Відкрийте чотири будь-які папки (можна на різних дисках).

Зробіть так, щоб на екрані було декілька вікон. Останнє вікно активне, інші — пасивні.

21. Зробіть активними по чергово інші вікна.

22. Упорядкуйте вікна на екрані каскадом.

Відшукайте вільне місце на панелі задач і клацніть на ньому правою клавiшею миші. Якщо вільного місця немає, то спочатку розтягніть вікно панелі задач. Виберіть у контекстному меню пункт Каскадом.

23. Упорядкуйте вікна у ряд (пункт Зверху-донизу).

Яке розташування вікон Вам більше до вподоби?

24. Виберіть розташування вікон каскадом. Зробіть активним вікно "Мій комп'ютер".

25. Згорніть (мінімізуйте) усі вікна.

У контекстному меню панелі задач виконайте команду Згорнути ВСІ.

26. Розгорніть мінімізоване вікно "Мій комп'ютер". Зменшіть розміри вікна до квадратного вигляду і перетягніть вікно у центр екрана.

27. Закрийте вікно "Мій комп'ютер".

28. Закрийте усі мінімізовані вікна об'єктів, кнопки яких є на панелі задач.

29. Виконайте налаштування екрана (лише з дозволу викладача). Ознайомтеся з закладками діалогового вікна.

На чистому місці робочого столу клацніть правою клавiшею миші — отримаєте контекстне меню екрана. Виберіть пункт Властивості. Вікно, яке з'явиться, називається *діалоговим вікном налаштування об'єкта*. Воно має чотири *закладки*: Фон, Заставка, Оформлення, Параметри. По експериментуйте з фоновим узором і рисунком на екрані. Для цього клацайте у текстових віконцях над назвами фонових узорів і рисунків. Тепер клацніть на закладці Оформлення і по експериментуйте з кольоро-ровим оформленням кожного елемента екрана: клацніть над елементом, а потім на кнопках вибору кольору для фону і тексту. Якщо кольори підібрані вдало, то підтвердіть свій вибір, натиснувши на кнопку ОК, якщо ж ні, то натисніть на

кнопку Відмінити. (*Попередження*: зараз не треба експериментувати з закладкою Параметри). Закрийте вікно настроювання екрана.

30. Закінчіть роботу. Здайте звіти.

Висновки

Ви ознайомилися з поняттями *об'єкт*, (*програма, папка*), *вікно об'єкта*, *піктограма*. Піктограма репрезентує об'єкт. Вікно розкриває зміст об'єкта. З вікном можна виконати такі дії: 1) відкривати, 2) закривати, 3) мінімізувати, 4) перетягувати, 5) змінювати розміри, 6) активізувати, 7) налаштовувати. Вікно складається з елементів, над якими можна виконувати дії, визначені в контекстних меню елементів. Контекстне меню об'єкта чи вибраного елемента вікна викликають натисканням на праву клавішу миші.

Контрольні запитання

1. Яке призначення об'єкта "Мій комп'ютер"?
2. Яке призначення панелі задач?
3. Які є типи об'єктів?
4. Яке призначення піктограм?
5. З чого складається вікно об'єкта?
6. Які необов'язкові елементи вікна об'єкта?
7. Яке призначення смуг прокручування?
8. Які дії можна виконувати з вікном?
9. Для чого вікно мінімізують?
10. Як можна змінити розташування вікна на екрані?
11. Чим відрізняється активне вікно від пасивного?
12. Як зробити вікно активним?
13. Для чого призначене контекстне меню?
14. Як відкрити папку?
15. Як розгорнути вікно на весь екран?
16. Як змінити розміри вікна?
17. Як виконати перетягування за допомогою миші?
18. Як активізувати контекстне меню об'єкта?

19. Як активізувати контекстне меню елемента?
20. Як закрити папку (вікно)?
21. Яке призначення програми ScanDisk?
22. Яке призначення комбінації клавіш Alt+F4?
23. Як можна розташувати піктограми у вікні?
24. Яка перевага розташування піктограм у вигляді таблиці?
25. Як увімкнути/вимкнути панель інструментів?
26. Яке призначення рядка статусу?
27. Як дослідити властивості диска?
28. Як закрити мінімізовані об'єкти?
29. Як виконати налаштування екрана?
30. Як правильно вимикати комп'ютер?
31. Нарисуйте піктограми відкритої і закритої папок.
32. Як викликати контекстне меню робочого поля вікна?
33. Як можна розташувати вікна на екрані?
34. Як запустити програму "Мій комп'ютер"?
35. Як дослідити властивості диска чи папки?